

Euroopan unionin
neuvosto

Bryssel, 14. syyskuuta 2023
(OR. en)

Toimielinten välinen asia:
2023/0323(COD)

12976/23
ADD 3

COMPET 873
MI 742
IND 467
ECOFIN 873
FIN 922
CODEC 1594
IA 225

SAATE

Lähtettäjä:	Euroopan komission pääsihteeri, allekirjoittajana johtaja Martine DEPREZ
Saapunut:	13. syyskuuta 2023
Vastaanottaja:	Thérèse BLANCHET, Euroopan unionin neuvoston pääsihteeri
Kom:n asiak. nro:	SWD(2023) 313 final
Asia:	KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA TIIVISTELMÄ VAIKUTUSTENARVIOINNISTA Oheisasiakirja ehdotukseen EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta

Valtuuskunnille toimitetaan oheisena asiakirja SWD(2023) 313 final.

Liite: SWD(2023) 313 final

Strasbourg 12.9.2023
SWD(2023) 313 final

KOMISSION YKSIKÖIDEN VALMISTELUASIAKIRJA
TIIVISTELMÄ VAIKUTUSTENARVIOINNISTA

[...]

Oheisasiakirja

ehdotukseen EUROOPAN PARLAMENTIN JA NEUVOSTON ASETUKSEKSI
kaupallisissa toimissa tapahtuvien maksuviivästysten torjumisesta

{COM(2023) 533 final} - {SEC(2023) 313 final} - {SWD(2023) 312 final} -
{SWD(2023) 314 final}

Vaikutustenarvioinnin tiivistelmä	
Vaikutustenarviointi: maksuviivästyksdirektiivin (direktiivi 2011/7/EU) tarkistus	
A. Mikä on ongelma ja miksi se on ongelma EU:n tasolla?	
EU:ssa laaditaan vuosittain noin 18 miljardia laskua. Tämä on yli 500 laskua sekunnissa, ja näistä laskuista lähes 50 prosenttia maksetaan myöhässä. Maksuviivästyksset vaikuttavat likviditeettiin ja kassavirtojen ennustettavuuteen ja lisäävät näin käyttöpääomatarpeita ja vaarantavat yrityksen ulkoisen rahoituksen saatavuuden. Tämä vaikuttaa kasvuun ja kilpailukykyyn, tuottavuus vähenee ja irtisanomisten ja konkurssien todennäköisyys kasvaa. Maksuviivästyksien vaikutukset tuntuvat toimitusketjuissa, sillä maksuviivästyks siirtyy usein tavarantoimittajille. Nämä kielteiset vaikutukset kohdistuvat voimakkaasti pieniin ja keskisuuriin yrityksiin (pk-yrityksiin), jotka ovat riippuvaisia säännöllisistä ja ennakoitavista käteisvirroista. Maksuviivästyksellä on myös haitallisia yhteiskunnallisia vaikutuksia. Jotkin alat ovat muita alttiimpia maksuviivästyksille, esimerkiksi rakennusala. Maksuviivästyksien perimmäisenä syynä on neuvotteluvoiman epätasapaino pienen tavarantoimittajan ja suuren asiakkaan välillä, sillä maksuviivästyks on velallisen kannalta houkuttelevan rahoitusmuoto, josta ei aiheudu sille kustannuksia. Ongelman aiheuttajina ovat muun muassa riittämättömät ennaltaehkäisevät toimenpiteet, sopimattomat pelotteet ja riittämättömät täytäntöönpano- ja muutoksenhakumekanismit.	
Mitä toimenpiteellä on tarkoitus saada aikaan?	
Yleiset tavoitteet: A. vahvistetaan yritysten kilpailukykyä ja kasvua parantamalla viranomaisten, suuryritysten ja pk-yritysten maksukuria; B. suojellaan pk-yrityksiä maksuviivästyksien kielteisiltä vaikutuksilta vahvistamalla säännöt, joilla edistetään oikeudenmukaista ja täsmällistä maksamista kaupallisissa toimissa. Erityistavoitteet: 1) ehkäistään maksuviivästyksien esiintymistä; 2) helpotetaan maksujen täsmällistä suorittamista; 3) lisätään yritysten vaikutusmahdollisuuksia ja varmistetaan maksujen oikeudenmukaisuus kaupallisissa toimissa.	
Mitä lisäarvoa saadaan toimenpiteen toteuttamisesta EU:n tasolla (toissijaisuusperiaate)?	
EU on torjunut kaupallisissa toimissa tapahtuvia maksuviivästyksiä viimeisten 30 vuoden ajan. Tällä aloitteella tarkistetaan voimassa olevaa EU:n lainsäädäntöä (direktiivi 2011/7/EU), joten se voidaan toteuttaa vain EU:n tasolla. Jotkin EU:n jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön tiukempia sääntöjä kuin direktiivissä säädetään, esimerkiksi maksuaikojen rajoittaminen yritysten välisissä liiketoimissa, kun velkoja on pk-yritys, ja valvontaelinten perustaminen. EU:n sisämarkkinoiden epätasapuolisuuden välttämiseksi on tarpeen varmistaa, että säännöt pannaan täytäntöön samalla tavalla.	
B. Ratkaisut	
Millä vaihtoehtoilla tavoitteet saavutettaisiin? Onko jokin vaihtoehto arvioitu parhaaksi? Jos ei, miksi?	
Toimintavaihtoehto 1: ehkäistään maksuviivästyksien esiintymistä Tämän vaihtoehtoon mukaisilla toimilla pyritään ehkäisemään maksuviivästyksiä varmistamalla oikeudenmukaiset maksuajat. Siinä vahvistetaan enimmäismaksuajat, myös sopimusvaatimusten noudattamisen tarkistamiseen käytettävän menettelyn enimmäiskesto. Siihen sisältyy myös säännöksiä, joilla pk-yrityksille tarjotaan luotonhallintaa ja finanssiosaamista koskevaa koulutusta. Toimintavaihtoehto 2: helpotetaan maksujen täsmällistä suorittamista Tämän vaihtoehtoon mukaisilla toimilla pyritään puuttumaan maksuviivästyksiin tehostamalla	

sääntöjen täytäntöönpanoa ja varmistamalla, että maksuaikoja noudatetaan. Nykyisen direktiivin pelotteita eli oikeutta viivästyskorkoihin ja kiinteisiin korvauksiin tehostetaan tekemällä viivästyskoroista pakollisia ja korottamalla kiinteää korvausta. Täytäntöönpanon valvonta on keskeinen tekijä maksuviivästysongelmassa. Tämän vuoksi arvioidut vaihtoehdot vaihtelevat EU:n jäsenvaltioiden nimeämälle kansalliselle valvontaelimelle annettujen valtuuksien mukaan. Vaihtoehdossa haetaan synergiaetuja suhteessa julkisiin hankintoihin, jotta voidaan suojella alihankkijoita julkisia rakennusurakoita koskevista sopimuksista.

Toimintavaihtoehto 3: vahvistetaan muutoksenhakumekanismeja, varmistetaan oikeudenmukaiset maksuehdot ja lisätään yritysten vaikutusmahdollisuuksia

Tämän vaihtoehdon mukaisilla toimilla edistetään oikeudenmukaisuutta ja tosiasiallisten muutoksenhakukeinojen saatavuutta, jos maksuaikoja ei noudateta. EU:n jäsenvaltioiden on otettava käyttöön sovitteluvälineitä, jotka ovat helposti pk-yritysten saatavilla, ja puututtava kohtuuttomiin sopimusehtoihin ja sopimattomiin käytäntöihin kansallisessa lainsäädännössään.

Parhaaksi arvioitu vaihtoehto Kuhunkin vaihtoehtoon liittyy mahdollisia hyötyjä mutta myös riskejä, jos ne pannaan täytäntöön yksinään. Vaikutustenarvioinnissa todettiin, että paras tapa edetä on kolmen toimintavaihtoehdon mukaisten vaikuttavimpien ja tehokkaimpien toimenpiteiden paketti. Vaikutustenarvioinnissa todettiin myös, että säädöksen parhaaksi arvioitu muoto on asetus.

Parhaaksi arvioitu toimenpidepaketti: 1a+2a+3b

- Maksuajan rajoittaminen 30 päivään yritysten välisissä liiketoimissa
- Tarkistus- tai hyväksymismenettelyn keston rajoittaminen 30 päivään (ei poikkeuksia)
- EU:n jäsenvaltiot helpottavat luotonhallintaa ja finanssiosaamista koskevan koulutuksen saatavuutta pk-yrityksille, mukaan lukien digitaaliset maksuvälineet
- Viivästyskorot ovat automaattisia ("oikeutta" koskeva käsite poistetaan) ja koron kertymisen päättymispäivää selkeytetään
- Jokaisesta myöhässä maksetusta liiketoimesta kiinteä korvaus, joka korotettiin 50 euroon inflaation huomioon ottamiseksi
- EU:n jäsenvaltiot nimeävät elimet, jotka vastaavat lain täytäntöönpanosta ja suorittavat tutkimuksia omasta aloitteestaan tai valitusten perusteella ja joilla on valtuudet määrätä hallinnollisia seuraamuksia ja julkaista rikosentekijöiden nimet. Digitaalisten välineiden käyttö täytäntöönpanon tehostamiseksi
- Julkisia rakennusurakoita koskevista sopimuksista hankintaviranomaisten ja -yksiköiden on tarkistettava, että päätoimeksisaajalle suoritettut maksut on siirretty välittömille alihankkijoille
- EU:n jäsenvaltiot perustavat kansallisen sovittelujärjestelmän kaupallisiin toimiin liittyvien maksuriitojen ratkaisemiseksi
- EU:n jäsenvaltiot käsittelevät kohtuuttomia sopimusehtoja ja sopimattomia menettelyjä kansallisessa lainsäädännössään

Mitkä ovat sidosryhmien näkemykset? Mitkä toimijat kannattavat mitäkin vaihtoehtoa?

Kuulemisten tulokset: 939 vastausta pk-yrityspaneeleihin, 117 vastausta julkiseen kuulemiseen, 137 vastausta kannanottoopyyntöön ja useita kokouksia sidosryhmien kanssa. Lähes 83 prosenttia pk-yrityspaneeleihin ja 36,7 prosenttia julkiseen kuulemiseen vastaajista kannatti enimmäismaksuajan rajoittamista 30 päivään. Jotkin elinkeinoelämän järjestöt vastustivat enimmäisajan asettamista ja/tai esittivät alakohtaisia poikkeuksia. Lähes 81 prosenttia vastanneista pk-yrityksistä vahvisti, että viivästyskorkoja ja korvauksia ei koskaan makseta. 84 prosenttia vastanneista pk-yrityksistä piti valvontaelinten perustamista hyödyllisenä tai erittäin hyödyllisenä. Lähes 60 prosenttia julkiseen kuulemiseen vastanneista oli sitä mieltä, että viranomaisten olisi otettava käyttöön mekanismeja, joilla varmistetaan, että päätoimeksisaajat maksavat alihankkijoilleen ajoissa. Kansallisen sovittelujärjestelmän perustaminen sai myönteistä palautetta sekä kannanottoopyynnössä että julkisessa kuulemisessa. Pk-yrityspaneeleihin

keräsi myös kattavan yleiskuvan sopimattomista käytännöistä lain kiertämiseksi.

C. Parhaaksi arvioidun vaihtoehdon vaikutukset

Mitkä ovat vaihtoehdon hyödyt?

Vaikutus hyödyttää yrityksiä kokonaisuudessaan. Maksuaikojen lyheneminen (arviolta 35 prosenttia) vapauttaa kassavirtaa ja parantaa maksujen ennustettavuutta. Pienempiin markkinatoimijoihin kohdistuu epätodennäköisemmin kohtuuttomia maksuehtoja, ja niillä on tehokkaat muutoksenhakukeinot maksuviivästysten tapauksessa. Velallisten jahtaamisen kustannukset (arviolta 340,2 miljoonaa henkilötyötuntia eli 8,74 miljardia euroa) pienenevät merkittävästi. Sovittelun käynnistäminen antaisi yrityksille mahdollisuuden säästää vuosittain 27 miljoonaa euroa, kun ne välttävät oikeudenkäynnit. Aloitteella parannetaan myös liikesuhteiden oikeudenmukaisuutta.

Viranomaiset hyötyvät sovittelujärjestelmistä sekä suoraan, jos ne haluavat ratkaista riita-asian palveluntarjoajan kanssa, että välillisesti, kun oikeusjärjestelmään kohdistuva rasite vähenee. Kaiken kaikkiaan tämä johtaa maksuviivästysten vähenemiseen, mikä merkitsee konkurssien ja niihin liittyvien julkisten kustannusten vähenemistä.

Aloite ei vaikuta suoraan kuluttajiin.

Mitkä ovat parhaaksi arvioidun vaihtoehdon kustannukset (yritykset ja viranomaiset)?

Suurin osa kaikkiin yrityksiin vaikuttavista kustannuksista on kertaluonteisia. Näitä ovat muun muassa vakiolaskujen päivittäminen vastaamaan uusia maksuehtoja ja mukautettuja korvauksia, ja näiden kustannusten määräksi arvioidaan 243 miljoonaa euroa. Toistuvia kustannuksia aiheutuu pääasiassa velallisille, jotka suorittavat maksut myöhässä: automaattinen viivästyskorko ja (korotettu) korvaus, mahdolliset hallinnolliset sakot sekä helpon luoton menettäminen, kun velalliset pakotetaan maksamaan ajoissa. Nämä kustannukset voidaan välttää täysin, jos velalliset suorittavat maksut ajoissa.

Julkiseen talouteen liittyvät kustannukset vaikuttavat rajallisilta ja oikeasuhteisilta. Viranomaisille aiheutuisi jonkin verran kustannuksia valvonta- ja sovitteluelinten nimeämisestä ja toiminnasta. Näiden kustannusten arvioidaan olevan 70–105 miljoonaa euroa vuodessa 27 EU-maassa (60–65 miljoonaa euroa valvontaelinten ja 10–40 miljoonaa euroa sovittelupalvelujen osalta).

Mitkä ovat vaikutukset pk-yrityksiin ja kilpailukykyyn?

Vaikutukset pk-yrityksiin:

Pk-yrityssuodatin luokittelee tämän aloitteen ”erittäin merkitykselliseksi”. Pk-yritykset tukivat parhaaksi arvioitua vaihtoehtoa pk-yrityspaneelissa ja julkisessa kuulemisessa. Vaikka kaikkien pk-yritysten odotetaan hyötyvän aloitteesta, mikroyritykset, jotka ovat alttiimpia ongelmalle, hyötyvät enemmän. **Velkojapuolella** maksuviivästykset estävät yrityksiä kasvamasta ja pakottavat ne haaskaamaan resurssejaan: keskimäärin 5–10 prosenttia kaikesta hallinnollisesta työstä käytetään velallisten jahtaamiseen. Pk-yritykset olisivat voineet käyttää tämän ajan tuottavamminkin, esimerkiksi koulutukseen tai uusien liiketoimintamahdollisuuksien etsimiseen.

Velallispuolella mitä suurempi yritys, sitä todennäköisemmin se maksaa myöhässä.

Keskimäärin noin 41 prosentin pk-yrityksistä odotetaan hyötyvän siitä, että maksuaika asetetaan enintään 30 päivään. Mikroyrityksiin odotetaan kohdistuvan laajempia vaikutuksia (50 prosenttia), kun taas tarkistusmenettelyn keston rajaaminen 30 päivään voisi hyödyttää jopa 66:ta prosenttia pk-yrityksistä. Viivästyskorkojen ja korvausten tekeminen pakolliseksi parantaa nykytilannetta, jossa 81 prosenttia pk-yrityksistä ja 93 prosenttia mikroyrityksistä ei koskaan saa tällaista korvausta. Tiukemmat täytäntöönpanosäännöt parantavat maksujen suorittamista. Alihankkijoita julkisia rakennusurakoita koskevissa sopimuksissa tukevalla toimenpiteillä on myönteinen vaikutus pk-yrityksiin (keskimäärin 80 prosenttia suuren rakennushankkeen arvosta teetetään alihankintana pk-yrityksillä). Kansalliset sovittelujärjestelmät johtavat rahallisiin hyötyihin niille yrityksille, jotka vievät asian tuomioistuimeen, ja niiden yritysten riitojenratkaisu nopeutuu, jotka välttävät asian viemistä tuomioistuimeen maksamattomien velkojen perimiseksi.

Vaikutukset kilpailukykyyn: Parhaaksi arvioidun vaihtoehdon vaikutuksen hintoihin/kustannuksiin ja innovaatiokilpailukykyyn odotetaan olevan myönteinen. Talouden kassavirran kasvaessa yrityksillä on enemmän likviditeettiä investoida innovointiin tai siirtää kustannusten aleneminen kuluttajille. Likviditeetin uudelleenjako taloudessa on oikeudenmukaisempaa, koska jokainen yritys maksaa tarvitsemastaan ja käyttämästään likviditeetistä. Liiketoiminnan edellytykset olisivat ennakoitavampia, mikä johtaa suotuisampaan liiketoimintaympäristöön.

Kansainvälisen kilpailukyvyn näkökulmasta tuonti- tai vientitoimintaa harjoittavat yritykset kohtaavat väistämättä eroavuuksia maksuaikojen pituudessa (velkojen ja saatavien välillä). Kaupan rahoituksen tarjoajat (esim. ennakkomaksut, remburssit) puuttuvat näihin eroavuuksiin liittyviin riskeihin markkinaehtoisesti. Lisäksi riskiä siitä, että EU:n ulkopuoliset yritykset horjuttavat EU:n yritysten tilannetta tarjoamalla pitkiä maksuaikoja EU:n ulkopuolisilla markkinoilla, rajoittaa entisestään se, että monissa EU:n kumppanimaisissa, kuten Kanadassa, Yhdysvalloissa, Turkissa ja Yhdistyneessä kuningaskunnassa, on jo maksuviivästyksiä koskevia sääntöjä.

Onko toimenpiteellä muita merkittäviä vaikutuksia?

Kaikki toimintavaihtoehdot vaikuttavat työllisyyteen, yrityskulttuurin oikeudenmukaisuuteen ja yrittäjien hyvinvointiin. Millään toimintavaihtoehdolla ei ole suoria ympäristövaikutuksia. Mikään toimintavaihtoehdoista ei aiheuta merkittävää haittaa ympäristölle.

Suhteellisuusperiaate

Kaikki toimintavaihtoehdot ovat suhteellisuus- ja toissijaisuusperiaatteiden mukaisia. Yrityksille aiheutuu niistä ainoastaan sellaisia kustannuksia, jotka ovat tarpeen tavoitteiden saavuttamiseksi, ja niissä jätetään jäsenvaltioille harkintavaltaa (esimerkiksi täytäntöönpanoelinten nimeäminen, luotonhallintakoulutuksen ja muutoksenhakukeinojen toteuttaminen, sopimattomien maksukäytäntöjen tunnistaminen). Vaikutustenarvioinnissa tuodaan esiin myös hylätyt vaihtoehdot.

D. Seuranta

Komissio seuraa ja arvioi aloitteen vaikutuksia neljän vuoden kuluttua uuden lainsäädännön voimaantulosta. Myös eurooppalainen maksujen seurantakeskus ja jäsenvaltioiden omasta aloitteestaan tai kolmansien osapuolten laatimat raportit tukevat tämän aloitteen seurantaprosessia.